

در مقابل «اعتیاد به قمار» بی‌دفاع هستیم

شیوا دولت‌آبادی

به موضوع «اعتیاد به قمار» باید مانند «اعتیاد به موادمخدر و الکل» نگاه کرد، زیرا مراحل هر دو همانند یکدیگر هستند. توجه داشته باشید که اعتیاد به قمار آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به همراه دارد که اگر بیشتر از اعتیاد به مواد مخدر و الکل نباشد قطعاً کمتر هم نیست. فرد در مراحل به یک قمارباز تبدیل می‌شود که ما در اعتیاد به مواد مخدر به آنها اشاره می‌کنیم. همانند آنکه یک فرد اولین بار با سیگار راه خود به اعتیاد را پیدا می‌کند در قمار هم می‌بینیم که با بازی‌های ساده و پرداخت وجه بسیار کمی شروع می‌شود و رفته‌رفته همین فرد که لذت پیروزی و برنده شدن جایزه‌ای هر چند اندک را چشیده است به بازی کردن ادامه می‌دهد تا اینکه این قمار به عادت برای او تبدیل می‌شود همانند آنچه ما در معتادان مواد مخدر و الکل مشاهده می‌کنیم که مصرف مواد مخدر برای‌شان به عادت تبدیل شده است. عادت مرحله میانی اعتیاد محسوب می‌شود و فرد معتاد در وضعیتی قرار گرفته است که نزدیک است مراحل اعتیادش را تکمیل کند. در این مرحله اگر خانواده و اطرافیان بتوانند او را برای مشاوره درمانی نزد روانشناس بیاورند، می‌توانیم امیدوار باشیم که از تکمیل شدن این مراحل جلوگیری خواهیم کرد. به هرجهت، بعد از اینکه فرد مرحله عادت را ادامه داد باید بگوییم که حالا دیگر او یک آسیب‌دیده اجتماعی محسوب می‌شود و باید همانند کسی که به مواد مخدری مانند هرویین، مورفین، آمفتامین و ... اعتیاد دارد با او رفتار شود، زیرا در چنین شرایطی بیمار همه زندگی خود را رها می‌کند تا بتواند پشت میز قمار بنشیند و خود را تخلیه کند. در ادامه او برای تامین بودجه قمار دست به هر کاری می‌زند و حتی کار به سرقت و دیگر انحرافات کشیده خواهد شد. او در این وضعیت هیچ چیزی در زندگی ندارد و نیازمند کمک مددکاران اجتماعی است. متأسفانه ما در ایران هیچ اطلاعاتی در زمینه «اعتیاد به قمار» نداریم و تاکنون کار پژوهشی در این مورد انجام نشده است تا بدانیم شهروندان ایرانی به چه نوع قماری اعتیاد دارند و در این

زمینه چه کاری باید انجام بدهیم. بار دیگر به این موضوع اشاره می‌کنم که مسوولان همان اندازه که به فکر پیشگیری از مصرف مواد مخدر در بین جوانان و نوجوانان هستند باید برای پیشگیری از اعتیاد این اقشار به قمار برنامه‌ریزی هدفمندی داشته باشند و از رسانه‌ها هم بخواهند که برای جلوگیری از کشیده شدن شهروندان به سمت قمار تدابیری بیندیشند.

اشتیاق به پولدار شدن یکی دیگر از دلایلی است که افراد به سمت قمار دستی یا آنلاین می‌روند تا بتوانند به نوعی کمبودهای خود را از این طریق جبران کنند به خصوص حالا که جامعه با چالش‌های اقتصادی روبه‌رو شده است. به این موضوع هم باید اشاره کنیم که معمولا افرادی که تحصیلات کمتری دارند و با آسیب‌های دیگری مانند فقر، اعتیاد به مواد مخدر، ورشکستگی، بیکاری و ... دست و پنجه نرم می‌کنند به سمت قمار کشیده خواهند شد. تحقیقات نشان داده است که اعتیاد به قمار می‌تواند از طریق «ژنتیک» بین نسل‌ها منتقل بشود اگر یکی از اعضای خانواده به هر نوعی شیوه‌های قمار را بداند احتمال معتاد شدن فرزندان به قمار 22 درصد افزایش خواهد یافت.

برد و باخت‌هایی که در قمار به دست می‌آید باعث ترشح «دوپامین» در بدن انسان می‌شود و این ماده باعث خوشحالی فرد خواهد شد. کافی است فرد فقط یک‌بار این حس شادایی که بر اثر برد و باخت در قمار به دست می‌آید را تجربه کند. تاثیرات این احساسات در مغز انسان باعث می‌شود فرد باز هم به دنبال این تجربه برود که انتهای آن به یک فرد سرخورده و آسیب‌دیده تبدیل می‌شود. حالا نه می‌تواند به خود کمک کند و نه به خانواده و اطرافیان زیرا هربار به بهانه‌ای به سمت قمار خواهد رفت تا آن اتفاقات بیولوژیکی را تجربه کند. برای رسیدن به حس پیروزی و ارضا شدن از این حس فرد دست به هر کاری می‌زند و برای آنکه بخواهد لذت بیشتری را تجربه کند مجبور است ریسک بیشتری را انجام دهد. هر چه به جلو می‌رود طبیعتا ریسک بیشتری را انجام خواهد داد تا جایی که دیگر چیزی برای از دست دادن نداشته باشد. همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره کردم فردی که به نوعی درگیر اعتیاد به قماربازی است برای رسیدن به شادی و دریافت جایزه حاضر است جان خود را به خطر بیندازد در اینجا ما با یک فردی روبه‌رو هستیم که نه تنها از جامعه طرد شده است، بلکه نیاز به فوریت‌های پزشکی دارد. در برخی کشورها مانند انگلستان که تحقیقات جامعی در این مورد انجام داده‌اند، آسیب‌دیدگان قمار را تحت پوشش درمانی خود قرار داده‌اند تا بتوانند از این فرد مراقبت کنند. این موضوع می‌رساند که نه تنها ما در این زمینه هیچ دانشی نداریم، بلکه باید تا دیر نشده از جوامع دانشگاهی و نهادها و مسوولان

بخواهیم برای پیشگیری از این آسیب برنامه‌ریزی‌هایی را انجام بدهند. بهترین راهی که می‌تواند این افراد آسیب‌دیده را تسکین دهد، ایجاد مکان‌هایی است که در آنجا دور هم جمع شوند، تجربیات خود را در اختیار یکدیگر قرار بدهند، زیرا برای درمان این آسیب نمی‌توان قرص یا دارویی تجویز کرد.

رئیس هیات‌مدیره انجمن روانشناسان ایران

منبع: [www.iranpsychology.com](#) 5 [www.iranpsychology.com](#) 1401